סו: הדר פרק ששי עירובין

אלא לאו דאתא בשבתא. להכי מסיב אין מערבין אפי׳ עירבו מאתמול לפי שאין הנכרי אוסר כי ליתיה כרבי יהודה מכל מקום כשבא הנכרי נתבטל העירוב לגמרי ושוב אינו חוזר למקומו אע״פ שחזרו ושכבו ממנו אוסרין ואין מערבין קרינא ביה: **שהמבוי** לחצירות בחצר לבתים.

אלא לאו דאתא בשבתא וקתני אוסרין ואין מערבין אין מבטלין שמע מינה [1]אמר רב יוסף לא שמיע לי הא שמעתא [2]אמר ליה אביי את אמרת ניהלן ואהא אמרת ניהלן דאמר [3]שמואל אין ביטול רשות מחצר לחצר ואין ביטול רשות בחורבה ואמרת לן עלה כי אמר שמואל אין ביטול רשות מחצר לחצר לא אמרן אלא שתי חצירות ופתח אחד ביניהן אבל זו לפנים מזו מתוך שאוסרין זה על זה מבטלין א״ל אנא אמינא משמיה דשמואל הכי [4]והאמר שמואל אין לנו בעירובין אלא כלשון משנתנו אנשי חצר ולא אנשי חצירות אמר ליה כי אמרת לן אין לנו בעירובין אלא כלשון משנתנו אהא אמרת לן [5]שהמבוי לחצירות כחצר לבתים גופא אמר שמואל אין ביטול רשות מחצר לחצר ואין ביטול רשות בחורבה [6]ורבי יוחנן אמר [7]יש ביטול רשות מחצר לחצר [8]ויש ביטול רשות בחורבה וצריכא דאי אשמעינן מחצר לחצר בהא קאמר שמואל משום דהא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד אבל חורבה דתשמישתא חדא לתרוויהו אימא מודי ליה לרבי יוחנן וכי אתמר בהא בהא קאמר רבי יוחנן אבל בהך מודי ליה לשמואל צריכא אמר אביי הא דאמר שמואל אין ביטול רשות מחצר לחצר לא אמרן אלא בשתי חצירות ופתח אחד ביניהן אבל ב׳ חצירות זו לפנים מזו מתוך שאוסרין מבטלין רבא אמר אפילו שתי חצירות זו לפנים מזו פעמים מבטלין ופעמים אין מבטלין כיצד נתנו עירובן [9]בחיצונה ושכח אחד בין מן הפנימית ובין מן החיצונה ולא עירב שתיהן אסורות נתנו עירובן בפנימית ושכח אחד מן הפנימית ולא עירב שתיהן אסורות שכח אחד מן החיצונה ולא עירב פנימית מותרת וחיצונה אסורה נתנו עירובן בחיצונה ושכח אחד בין מן הפנימית ובין מן החיצונה ולא עירב שתיהן אסורות האי בר פנימית למאן נבטיל ליבטיל לבני פנימית ליתא לערוביהו גבייהו ליבטיל לבני חיצונה אין בטול רשות מחצר לחצר האי בר חיצונה למאן נבטיל ליבטיל לבני חיצונה איבא פנימית דאסרה עלייהו ליבטיל לבני פנימית אין ביטול רשות מחצר לחצר נתנו עירובן בפנימית ושכח אחד מן הפנימית ולא עירב שתיהן אסורות האי בר פנימית למאן נבטיל ליבטיל לבני הפנימית איבא חיצונה דאסרה עלייהו ליבטיל לבני חיצונה אין ביטול רשות מחצר לחצר

שכח

והרגילו עירובן להיתר כדיורי פנימית ואוסרין עליהם משום דהויא רגל האסורה במקומה בשביל ההוא דשכח ולא עירב ואוסרת שלא במקומה הואיל והרגילה העירוב שם ומודה שמואל בהא דמבטלין אותו הרגל שהרגילו עירובן לתוך הפנימית ומשתריא פנימית לעצמה: **הלי כר פנימים.** ששכח ולא נתן בעירוב למאן ניבטיל: **ליבטיל לבני פנימים.** רשות אחילו בעצמה ואינה מיתסר מפני דריסת רגלו של זה שאסורה במקומה: **ליתא לערוביהו גבייהו.** ולכשיבדלו מן החיצונה הרי הן בלא עירוב וכולן אוסרין זה על זה: **ליבטיל.** נמי דריסת רגלו לבני חיצונה ורשותו לבני חיצונה דאסתלק ליה לגמרי והרי כולן מותרין: **אין ביטול רשות.** הכא אחרת לשמואל ואע״ג דאסר עלייהו. ואי קשיא ליבטלו בני פנימית רשות אחילו לבני הא בלא עירב ויהא הוא רגל המותר במקומו דהא יתיר הוא ואינו אוסר על חיצונה ותשתרי חיצונה לאו מילתא היא דהא דכיון דבטלי רשותייהו לגביה הוי להו אינהו רגל האסורה במקומה כדתנן[10] נתנו לו רשותן הוא מותר והן אסורין ואסרי החיצונה ואע״ג דעירבו בהדה הא בטיל עירובייהו מכי איסתלקו להו מרשותא דפנימית ונהי דאין להן רשות להוציא מבתיהן לאחר מ״מ דריסת הרגל יש להן בפנימית וכחיצונה וא״ת יבטלו אף דריסת רגלם לחיצונה אין ביטול רשות מחצר לחצר: **ליכא פנימים דאסרה עלה.** שהרי בטל העירוב בשביל זה והוא לה פנימית רגל האסורה במקומה לגמרי: **ליבטיל לבני פנימים.** אף לבני פנימית: **הלי כר פנימים למאן ניבטיל כו׳ ליכא חיצונה דאסרה עלה.** שעירוב מרגילה לתוכה: **אין ביטול רשות מחצר לחצר.** כלומר אין ביטול רשות מבן חצר זו לבן חצר אחרת כיון דפנימית אסורה חיצונה נמי אסורה מפני רגל האסורה במקומה שאוסרת עליה ועוד שאין עירובה אלא

שכח

אלא לאו דאתא בשבתא. אלמא ביטול רשות לא תקון אלא היכא דחזו לערובי מאתמול: **הא שמעתא.** דשמואל דאמר בשתי חצירות זו לפנים מזו שיוכל לבטל לדיסת רגלם לחיצונה: **אא אמרת ניהלן.** הלא ושכח תלמודו וקא מדכר ליה אביי תלמידו[1]: **אין ביטול רשות בחורבה.** בית מכאן ובית מכאן וחורבה ביניהן וכ׳ הבתים פתוחים לה ואסור להשתמש בה אא״כ עירבו אין מבטלין רשותן זה לזה להתיר את האחד להכנים ולהוציא מביתו לחורבה דלא אבו רבנן ביטול רשות אלא בחצר שלפני הבית דאקילו בה רבנן דהוי עיקר תשמישתייהו הבתים: **מסוך שאוסרין.** בני פנימית על בני חיצונה משום דדיסת הרגל מבטלין להם דדיסת רגלם אם לא עירבו בני פנימית אפילו לעצמה דהויא רגל האסורה במקומה ואוסרת שלא במקומה עד שתבטל: **אא אמינא משמיה דשמואל הכי.** בתמיה: **והאמר שמואל אין לנו בעירובין.** להוסיף היתר: **אלא כלשון משנתנו.** ובמשנתנו (דף סט:) תנן אנשי חצר שכחו אחד מהם כו׳ נתנו לו רשותן כו׳ אלמא בחד חצר תנן ביטול ולא בשתי חצרות. והאי קיומא דאנשי חצר ולא אנשי חצירות אין שמואל קאמר לה אלא רב יוסף קא דייק לה ממילתא דשמואל: **שהמבוי לחצירות כחצר לבתים.** בתמניתין דפירקין היא[2] וקא דייק שמואל בלישנא דחצירות ובתים ויליף מיניה לקמן[3] דלא מיקרי מבוי להיות ניתר בלחי וקורה עד שיהיו בתים וחצירות פתוחין לתוכו שתי חצירות לחבוי ושני בתים לחצר: **אכל חורבה דהדא דשמיסאא לתרוייהו.** ואסרי אהדדי אימא דינבטלו: **מסוך שאוסרין.** אם לא עירבה פנימית לעצמה דהויא רגל האסורה במקומה אפי׳ רבנן מודו דאוסרת שלא במקומה: **מבטלין.** דדיסת רגלם לחיצונה ומותרין בני חיצונה לעצמן: **ופעמים אין מבטלין.** ואע״ג דאוסרין: **נתנו אם עירובן בחיצונה.** כן דרך כשמערבין שתי חצירות יחד לותו עירוב שעירבו תלר זה לעצמה להתיר דיורין שבתוכה מוליכין לתוך חבירתה ואין עושין עירוב אחר: **שאיכן אסורות.** ולא מהני להו ביטול וטעמא מפרש לקמן ואזל: **נתנו עירובן בפנימית.** בני חיצונה מוליכין עירוב שביניהן[4] המתירן לחיצון ונתנוהו לתוך הפנימית: **שאיכן אסורות.** ואין ביטול מועיל: **פנימים מוסרים.** על ידי ביטול שביטלו להן אותן בני חיצונה שנתנו עירובן לתוכה אלא לאו דאתא בשבתא וקתני אוסרין ואין מבטלין אין מערבין אפי׳ עירבו מאתמול: **הא שמעתא.** דשמואל דאמר בשתי חצירות זו לפנים מזו שיוכל לבטל דדיסת רגלם לחיצונה: **אא אמרת ניהלן.** הלא ושכח תלמודו וקא מדכר ליה אביי תלמידו[1]: **אין ביטול רשות בחורבה.** בית מכאן ובית מכאן וחורבה ביניהן וכ׳ הבתים פתוחים לה ואסור להשתמש בה אא״כ עירבו אין מבטלין רשותן זה לזה להתיר את האחד להכנים ולהוציא מביתו לחורבה דלא אבו רבנן ביטול רשות אלא בחצר שלפני הבית דאקילו בה רבנן דהוי עיקר תשמישתייהו הבתים: **מסוך שאוסרין.** בני פנימית על בני חיצונה משום דדיסת הרגל מבטלין להם דדיסת רגלם אם לא עירבו בני פנימית אפילו לעצמה דהויא רגל האסורה במקומה ואוסרת שלא במקומה עד שתבטל: **אא אמינא משמיה דשמואל הכי.** בתמיה: **והאמר שמואל אין לנו בעירובין.** להוסיף היתר: **אלא כלשון משנתנו.** ובמשנתנו (דף סט:) תנן אנשי חצר שכחו אחד מהם כו׳ נתנו לו רשותן כו׳ אלמא בחד חצר תנן ביטול ולא בשתי חצרות. והאי קיומא דאנשי חצר ולא אנשי חצירות אין שמואל קאמר לה אלא רב יוסף קא דייק לה ממילתא דשמואל: **שהמבוי לחצירות כחצר לבתים.** בתמניתין דפירקין היא[2] וקא דייק שמואל בלישנא דחצירות ובתים ויליף מיניה לקמן[3] דלא מיקרי מבוי להיות ניתר בלחי וקורה עד שיהיו בתים וחצירות פתוחין לתוכו שתי חצירות לחבוי ושני בתים לחצר: **אכל חורבה דהדא דשמיסאא לתרוייהו.** ואסרי אהדדי אימא דינבטלו: **מסוך שאוסרין.** אם לא עירבה פנימית לעצמה דהויא רגל האסורה במקומה אפי׳ רבנן מודו דאוסרת שלא במקומה: **מבטלין.** דדיסת רגלם לחיצונה ומותרין בני חיצונה לעצמן: **ופעמים אין מבטלין.** ואע״ג דאוסרין: **נתנו אם עירובן בחיצונה.** כן דרך כשמערבין שתי חצירות יחד לותו עירוב שעירבו תלר זה לעצמה להתיר דיורין שבתוכה מוליכין לתוך חבירתה ואין עושין עירוב אחר: **שאיכן אסורות.** ולא מהני להו ביטול וטעמא מפרש לקמן ואזל: **נתנו עירובן בפנימית.** בני חיצונה מוליכין עירוב שביניהן[4] המתירן לחיצון ונתנוהו לתוך הפנימית: **שאיכן אסורות.** ואין ביטול מועיל: **פנימים מוסרים.** על ידי ביטול שביטלו להן אותן בני חיצונה שנתנו עירובן לתוכה

עין משפט נר מצוה

לו א מיי׳ פ״ב מהלכות עירובין הל״ה סמג עשין ל טור שו״ע סי״ח סימן שפא סעיף כ: לז ב מיי׳ שם וטוש״ע שם סעיף ג:

רבינו חננאל

אלא לאו דאתא גוי בשבת וקאמר אוסרין ואין מבטלין. והאי ביטול שכירות היא, דהא כבר אמר בתחילת פרקין אין עירוב מועיל במקום גוי ואין ביטול רשות מועלת במקום גוי עד שישכיר ש״ם. ואע״ג דתהי בה ר׳ אלעזר הילכתא כר׳ יוחנן דקיימא לן שמואל ור׳ יוחנן הלכה כר׳ יוחנן. מסקנא דשמעתין כל פונדק או חצר כיצא בו דמשכיר יכול לסלוקי הני דדיירי ביה כל אימת [שרוצה], שוכר ישראל מן המשכיר וקני ליה רשותיה ושרי להו לכולהו ישר׳ דדיירי התם לעירובי ולטלטולי, ושוכרן אפי׳ בשבת אי לא הוה גוי התם מבעוד יום כר׳ יוחנן. ואי לא הוה יכיל לסלוקינהו צריך לשכור מן הדיורין. הא דאמר שמואל אין לנו בעירובין אלא כלשון משנתנו, ואמרינן לה כה דתנן אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב כו׳. ש״מ דבחצר אחת יכולין לבטל, אבל בשתי חצירות זו לפנים מזו ושכח אחד מהם ולא עירב, אין יכול לבטל דהא הצר שנינן ולא חצירות. ודהיינן לא כי אמרה שמואל אהא אמרה, דתנן שהמבוי לחצירות כחצר לבתים, פי׳ בענין במבוי חצירות להתירו בלחי וקורה. אבל אם אין במבוי אלא חצר אחת לא, כלשון משנתינו דתני חצירות. נופה אמר שמואל אי׳ ביטול רשות מחצר לחצר ואין ביטול רשות בחורבה, ור׳ יוחנן אמר יש ביטול רשות מחצר לחצר ויש ביטול רשות בחורבה. וקיימא לן כר׳ יוחנן. וכי פליגי בשתי חצירות ופתח א׳ ביניהן. אבל בשתי חצירות זו לפנים מזו מתוך (שאוסרין) זו על זו מבטלין. בא רבין ואמר אפילו שתי חצירות זו לפנים מזו פעמים מבטלין ופעמים אין מבטלין, כיצד נתנו עירובן בחיצונה כו׳. נשאר לי לכתוב כאן פי׳ הא דאמר רבא פעמים מבטלין ופעמים אין מבטלין. כיצד כו׳ ושכח אחד בין מן הפנימית בין מן החיצונה ולא עירב שתיהן אסורות (דהא) [ואין] מבטלין, [ד]בר פנימית למן יבטל, בא לפני פנימית ליתיה לעירוב גבייהו, יבטל לבני החיצונה אין מבטלין מחצר לחצר. דברי אביי ורבא לפרושי טעמא דשמואל אינון. ויש מי שאומר מדשקלי וטרו אביי ורבא לתרוצי טעמא דשמואל, ש״מ הלכתא כוותיה. מיהו אנן קבלינן דהילכתא בהני כולהו שמועתא כר׳ יוחנן שאפילו שתי חצירות שיש בכל אחת מהן כמה בתין וכמה דיורין ופתח אחד ביניהן, כשם שמבטל אחד מבני חצר רשותו לבני חצירו, כך יש לו לבטל אפי׳ מחצר לחצר אחרת. דהא רב חסדא ורב ששת אליבא דר׳ יוחנן בעו ופשטי.

מסורת הש״ס

(א) [לעיל י. יט״ס], (ב) [פסח], (ג) [לקמן מז. פסח. עה:], (ד) [לקמן עד.], (ה) [לקמן עג.], (ו) [לקמן עה.], (ז) [מנדרים מא.], (ח) [לקמן עג.], (ט) [לף עד.], (י) [לקמן דף סנו.], (כ) עי׳ בתוס׳ הגהות מ״ל פימן י״ד פירוש דברי התוס׳ שלו.

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה נתנו עירובן וכו׳ שביניהן המתיר לחיצון. (ב) תוס׳ ד״ה שהמבוי וכו׳ כפוף פירקין. נ״ב לאם דף עד ע״ש: (ג) ר״ה כיצד וכו׳ בהדיא תנן הכי לקמן. נ״ב רש דף עה: (ד) ד״ה נתנו וכו׳ לבטל אלא ויהא הוא רגל מותר במקומו ירבא לא אחרי: (ה) ד״ה לבטל וכו׳ חיצונה נמי אסורי במקומן:

גליון הש״ס

גמ׳ וז״ל אמר יש ביטול רשות מחצר לחצר. ע״ל דף עד ע״ב תוספות ד״ה אם כן:

מוסף רש״י

לא שמיע לי הא שמעתא. דרב יוסף תלמידו דרב יהודה שהיה תלמיד של רב ושמואל, וחלה רב יוסף ונעקר תלמודו וכשהיה שומע מימרא דרב ושמואל ואינו מזכר לאותה שמועה מתמיה ולאו תלמידו של רב יהודה אני ולא אמר לי שמועה זו ואני תלמידו מוכיחו (נדה לט. ע״פ נדרים חא.). את אמרת ניהלן. קודם תוליין (נדה לט.). שהמבוי לחצרות כחצר לבתים. כשם שאסור לחיצון חן הבתים לאחר בלא עירוב, כך אסור לחיצון מן החלר לחבוי בלא עירוב, ולא תימא דלא דמי, דבית וחלר זו רשות היחיד זו רשות הרבים, אבל חלר ומבוי שניהן רשויות של רבים הן (לקמן עג.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com